

Omnia Communia Deserta

Door Mona Vătămanu and Florin Tudor

03/09/20 – 28/11/20

De afgelopen twee decennia ontwikkelden Mona Vătămanu en Florin Tudor een collaboratieve, onderzoeksgerichte praktijk, waarin ze belichten hoe ideologische verschuivingen zich materieel en formeel manifesteren. Het duo onderzoekt de symbolische restanten van machtsstructuren in het stedelijke landschap en de architectuur, en houdt zich kritisch bezig met de spanning tussen het individuele en collectieve geheugen in postcommunistische samenlevingen.

La Loge presenteert een nieuw project van de kunstenaars over de Omniahal, aangevuld met een reeks schilderijen gemonteerd op tentoonstellingsstructuren van kunstenaar Céline Condorelli. De Omniahal, in 1967 ontworpen door de architect Cezar Lăzărescu als onderdeel van het hoofdkantoor van het Centraal Comité van de Roemeense Communistische Partij, werd voornamelijk gebruikt als locatie voor partijbijeenkomsten. Na renovatie- en restauratiewerken zal het Nationale Danscentrum in Boekarest er worden ondergebracht. Het brutalistische gebouw, met een interieur van houten decoratieve elementen die verwijzen naar archaische principes en folkloristische elementen, diende de nationalistische retorische en ideologische agenda van het regime van Ceaușescu, zowel door zijn socialistische, modernistische, architecturale setting als door zijn functie als politieke arena. Het zorgvuldig geënceneerde interieur van de Omniahal met ornamenten en sculpturale elementen, zal als gevolg van de uitgebreide renovatieplannen worden ontmanteld, waardoor de voormalige symbolische functie en ongemakkelijke historische erfenis teloor zal gaan.

Tabula rasa maken met het verleden loopt als een rode draad door het werk van het kunstenaarsduo. *Omnia Communia Deserta* opent met *Storm* (2020) een video, die werkt als een soort prelude op de tentoonstelling. De orkaan in de film symboliseert de verwoestende krachten van de geschiedenis waar we geen grip op kunnen krijgen; de stormachtige onthechting van de bodem en haar wortels; de uitputting van grondstoffen en gemeenschappelijke gronden. Door de ongebreidelde ambitie en grootheidswaan van het socialistische Roemenië, dat zich vertaalde in industrialisatie, de bouw van grootschalige infrastructuren en symbolische monumenten, werd ernstige milieuschade aangericht, in het bijzonder wat betreft de watervoorziening, de bodem en de bossen. De exploitatie van grondstoffen en de uitputting van voorraden door dominante ideologieën – zowel socialistisch als kapitalistisch – ten behoeve van hun eigen overleven blijft tot op de dag van vandaag een oncontroleerbaar probleem.

«De voortdurende opbouw en desintegratie van de wereld», waarop de Russische filosoof Nikolai Fedorov zich in zijn werk beroept, vertaalt zich ook naar de permanente ontwrichting en herinrichting van de gebouwde omgeving onder invloed van de meedogenloze tektonische krachten van ideologieën. De transformatie van de architectuur van de Omniahal begon na de val van het socialisme. Aanvankelijk functioneerde het gebouw als het hoofdkwartier van de nieuwe democratische Senaat, maar nadat deze in 2004 werd ondergebracht in het Huis van het volk (nu het Parlementsgebouw) lag het gebouw er meer dan een decennium lang verlaten bij. Dankzij de nauwe samenwerking met het National Center of Dance Bucharest (CNDB) worden in La Loge architecturale overblijfselen van de Omniahal gepresenteerd, die bij de sluiting van de tentoonstelling zullen worden teruggegeven voor een integratie in het gerenoveerde gebouw. Elementen zoals een houten structuur en akoestisch textiel zijn getransponeerd naar de tempel van La Loge, waar ze ontdaan zijn van hun decoratieve functie en statische karakter. De verticale as van de houten structuur (*Roots*, 2020) werd omgedraaid, waardoor de afzonderlijke elementen uit hun statische positie worden bevrijd en vrij kunnen bewegen.

Aan de muur en van het plafond hangen grote en kleine stukken textiel (*The Spread of Time*, 2020). Ze dragen de sporen van de decoratieve architectuur van de Omniahal, en evoceren op gevoelige wijze de meervoudige temporaliteit van de plek. Het witte fluweel werd voor akoestische doeleinden achter de houten wandpanelen in de vergaderzaal gemonteerd. Na verloop van tijd nestelden stofdeeltjes zich in de tussenliggende ruimtes van de wanden, waardoor het textiel, onafhankelijk van de menselijke wil, de drager werd voor een afdruk van de houten structuren. Zo verschijnen de stukken textiel bijna als fotografische afdrukken van de architectuur: het zijn fragmenten uit een beeldmembraan; getuigenissen van een in de vorige eeuw verbeelde toekomst die nooit is uitgekomen, maar ons blijft achtervolgen.

In de kelder speelt een nieuwe film getiteld *Omnia Communia Deserta*, die de structuur van de Omniahal laat zien, en waarop een geluidsband werd gemonteerd, waarop de stem van de filosoof en cultuurtheoreticus Ovidiu Țichindeleanu het verhaal van de Omniahal vertelt. In zijn monoloog verbindt Țichindeleanu de historische functie van het gebouw met historische en hedendaagse metaforen. Hij introduceert de Omniahal als een ruïne van de socialistische beschaving, maar ook als een overblijfsel van een efficiënte moderniteit, die middelen haalt en exploiteert waar ze ook gevonden kunnen worden. In dit nieuwe werk verweven de kunstenaars hun bekommernissen met het uitwissen van de geschiedenis met de dreiging van een wereldwijde ecologische ineenstorting. De film schetst een pad door het gebouw, beginnend bij de poort naar de houten sculptuur tot aan de foyer gevuld met symbolen. Het gebouw is opgevat als een honingraat, een belangrijke metafoor van het communisme. Ironisch genoeg ontleent de Omniahal zijn naam aan *omnia sunt communia*, een uitspraak toegeschreven aan de Duitse predikant Thomas Muntzer, die tijdens de Boerenoorlogen stelde dat «al wat gemeenschappelijk is moet

worden behouden, en dat de verdeling naar ieders behoefte moet plaatsvinden». De theorie van de tragedie van de meent (tragedy of the common) gaat echter uit van de situatie waarin het collectieve ongelimiteerd gebruikt wordt, met uitputting van grondstoffen tot gevolg.

Dat de werken van Mona Vătămanu en Florin Tudor de manier waarop we de verschillende geschiedenissen en politieke denkbeelden lezen zo meesterlijk bemoeilijken, heeft te maken met "de radicale stap van de kunstenaars om het denken in nevenschikkingen weg te nemen, en de wereld te zien als een complexe verstrengeling van verschillende concurrerende realiteiten». In de bovenste ruimte staan een wandplank en drie tentoonstellingsstructuren, ontworpen door kunstenaar Céline Condorelli als deel van haar installatie «Collection Show», gemaakt in opdracht van de Art Encounters Biennial in Timișoara (2019).

Op de structuren hangen schilderijen uit de reeks *Intalnire cu Istoria [Appointment with History]* (2007-). De reeks reproduceert negentiende-eeuwse realistische schilderijen uit het voormalige Oosten en getuigt van vormen van keuzevrijheid, solidariteit en collectiviteit in verschillende tijden en plaatsen, waaronder scènes van een antikapitalistische demonstratie in Bazel; protesten op Alexanderplatz in Berlijn in 1989; de democratisering van het Oostblok; de alter globalistische beweging, de Spaanse indignados; de wereldwijde Occupy-beweging, evenals talrijke milieubewegingen en politieke protesten. De stijl van geïdealiseerde realistische kunst die werd ontwikkeld in voormalig socialistische landen, passen de kunstenaar toe op veranderingen en opstanden in de rest van de wereld, waardoor ze de oude scheidslijnen tussen Oost en West trachten te overstijgen.

Over de kunstenaars

Mona Vătămanu en Florin Tudor werken sinds 2001 samen en produceren mixed-media-installaties, acties en video's waarin ze de traumatische erfenis van het communisme in hun geboorteland Roemenië en Oost-Europa behandelen en de voortdurende uitdaging aangaan om de geschiedenis te verbeelden. Waar het socialistische verleden de focus is van de meeste van hun suggestieve installaties en sfeervolle films, leggen Vătămanu en Tudor ook verbanden tussen de geschiedenis die ze kennen en ontwikkelingen wereldwijd.

Solotentoonstellingen zijn onder meer *Metalurgica* (samenwerking met Martin Zet); *Magma* (2019); *Profile*, 64th International Short Film Festival Oberhausen (2018); *stones, too, feel*, Neue Galerie, Innsbruck (2017); *What seems to be still alive is the power of that dream to bring people together and to create another history*, Future Museum /Czech Center, Boekarest (2016); *I do not know the real story which happens there*, Argos Centre for Arts and Media, Brussel (2014); *I dreamt the work of another artist*, Kunsthalle Lissabon, Lisbon (2013); *Surplus Value*, BAK, basis voor actuele kunst, Utrecht (2009).

Werken in de tentoonstelling

Hal en gang

The Storm, 2020

Digitale video, 63'20", mixed media

Courtesy van de kunstenaars

Tempel

Roots, 2020

Houten structuur in twaalf delen, elk 380 x 60 x 60 cm

Courtesy van de kunstenaars, met dank aan CNDB, National Center of Dance Bucharest

The Spread of Time, 2020

Textiel, wisselende afmetingen

Courtesy van de kunstenaars, met dank aan CNDB, National Center of Dance Bucharest

Kelder

Omnia communia deserta, 2020

Digitale video, 29'

Courtesy van de kunstenaars

Tweede verdiep

Céline Condorelli

3 houten structuren, verf, wisselende afmetingen

van de installatie *Collection Show*

Courtesy van de kunstenaar en Art Encounters Foundation, Timișoara

—

Display 1 (roos) – binnenkant van de structuur

Demonstration in Basel, 2008

Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

Demonstration in Rostock, 2008

Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

Don't Poison our Land, 2014

Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

Display 1 (roos) – buitenkant van de structuur

4 November 1989, Berlin, 2008

Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

28 March 2009 London, 2009

Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

18 December 2005, Hong Kong, 2008
Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

Display 2 (blauw) - binnenkant van de structuur

Downing Street, March 2009, London, 2014
Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

Iranian Green Revolution, 2010
Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

Tear Down This Wall, 2014
Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

Display 2 (blauw) - buitenkant van de structuur

General Strike, 3 November 2011, Oakland, 2014
Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

Anarcho-Syndicalist Flags, 2014
Olieverf op canvas, 40x50 cm

May 2011, Puerta del Sol, Madrid, 2011
Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

Display 3 (geel) - binnenkant van de structuur

Si pietrele simt, 2016
Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

Black Block Rostock, 2008
Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

Timisoara, 20 December 1989, 2008
Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

Display 3 (geel) - buitenkant van de structuur

Syria, 2011
Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

August 2008, Bagua Province, Peru, 2011
Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

Police guarding the christmas tree, 2008, Athens, 2010
Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

Rek met schilderijen

February 2011, Tunisian boat arriving in Lampedusa, 2011
Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

Migrant camp burning in Calais, 2016
Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

Somnul, 2019
Oil on canvas, 80 x 80 cm

Zone à défendre 1, 2020
Olieverf op canvas, 50 x 60 cm

Ende Gälende 1, 2019
Olieverf op canvas, 100 x 80 cm

Ende Gälende 2, 2020
Olieverf op canvas, 60 x 80 cm

Bougainville, Coconut Revolution, 2011
Olieverf op canvas, 40 x 50 cm

Zone à défendre 2, 2020
Olieverf op canvas, 50 x 60 cm

Dankwoord

La Loge wil Mona Vătămanu en Florin Tudor bedanken voor de ontwikkeling van het project in nauwe samenwerking met het team. Dank aan CNDB, Nationaal Danscentrum Boekarest voor het bruikleen van de architectonische elementen uit de voormalige Omniahal. Met dank aan Stichting Art Encounters, Timisoara.

De tentoonstelling werd ondersteund door het Roemeens Cultureel Instituut (ICR) en de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

La Loge is een vereniging zonder winstoogmerk, geïnitieerd door architect Philippe Rotthier. La Loge wordt gesteund door de Philippe Rotthier Stichting voor Architectuur, de Vlaamse Overheid (Flanders State of the Art) en First Sight, de vrienden van La Loge.